

Nr 162.

Godkänd av första kammaren den 14 maj 1929.
Godkänd av andra kammaren den 14 maj 1929.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kammarkollegium för budgetåret 1929/1930 jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 86.)

Till Konungen.

I den till riksdagen avlätna, den 4 januari 1929 dagtecknade propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1929/1930 har Eders Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln (punkterna 3 och 4 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över finansärenden nämnda dag) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, i riksstaten beräkna *dels* ordinarie förslagsanslaget till kammarkollegium till 302,100 kronor *dels* ock till upprätthållande av kammarkollegii verksamhet för budgetåret 1929/1930 ett extra anslag av 34,500 kronor.

Sedermåra har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avläten, den 7 mars 1929 dagtecknad proposition, nr 212, under åberopande av det vid propositionen bilagda utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden samma dag — med tillkännagivande, att förslag om anvisande av anslag å extra stat till kammarkollegii verksamhet icke komme att föreläggas riksdagen, i följd varav medel för berörda ändamål ej vidare behövde beräknas å riksstaten för budgetåret 1929/1930 — föreslagit riksdagen att

dels besluta, att antalet ordinarie befattningar i kammarkollegium skall från och med den 1 juli 1929 vara bestämt på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
1 generaldirektör	A 3
4 kammarråd	B 30
1 förste advokatfiskal	B 28
1 andre advokatfiskal	B 27
2 förste arkivarier	B 26
5 sekreterare	B 26
2 fiskaler	B 21
5 notarier	B 21

Befattning	Lönegrad
1 registrator	B 14
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
3 expeditionsvakter	B 5
7 kontorsbiträden	B 4;

Ann. Andre advokatfiskalstjänsten, lönegrad B 27, skall vid inträffande ledighet nedflyttas i lönegraden B 26.

dels besluta, att å övergångsstat för kammarkollegium skall från och med den 1 juli 1929 uppföras en befattning som förste arkivarie för lantmäteriutredningar i lönegraden B 26;

dels godkänna följande stater för kammarkollegium, att tillämpas från och med den 1 juli 1929:

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 242,500
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag	» 35,100
	<u>Summa kronor 277,600.</u>

B. Övergångsstat.

Avlöning, förslagsanslag..... kronor 9,500;

dels minska det ordinarie förslagsanslaget till kammarkollegium, nu 302,100 kronor, med 15,000 kronor, till 287,100 kronor.

I sammanhang med Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehått två i ämnet väckta motioner I:283 och II:426.

I den förstnämnda motionen har hemställts, att riksdagen ville företaga sådan ändring i Eders Kungl. Maj:ts proposition, nr 212, att kammarrådets antal bestämmas till fem.

I den senare motionen har yrkats, att riksdagen med avslag å Eders Kungl. Maj:ts proposition, nr 212, för budgetåret 1929/1930 ville bevilja de medel å ordinarie och extra stat, som erfordras för uppehållande av kammarkollegii verksamhet i enlighet med en av kammarrådet C. F. von Otter vid kammarkollegii utlåtande i ämnet fogade reservation.

Då riksdagen nu går att angiva sin ställning till Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får riksdagen till en början framhålla, att riksdagen vid bedömning av frågan om kammarkollegii organisation, i likhet med departementschefen och 1926 års besparingssakkunniga, ansett, att hänsyn icke bör tagas till de möjligheter till mera omfattande förändringar beträffande kollegii ställning inom förvaltningen, som kunna bliva en följd av den för närvarande pågående utredningen av frågan om nya grunder för lagstiftningen om prästerskapets avlöning samt dispositionen och förvaltningen av

prästlönejorden. Såsom departementschefen anfört, kan nämligen nu icke förutses, till vilka resultat den fortsatta utredningen av berörda spörsmål kan komma att leda, och tidpunkten för deras slutliga lösning synes ej heller för närvarande kunna med någon säkerhet bedömas. Härtill kommer ock, att, med hänsyn till de besparingar för statsverket, som genom en ändrad organisation kunna ernås redan från och med nästkommande budgetår, uppskov med ståndpunktstagande till förslaget icke synes böra ske.

Kärnpunkten i Eders Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag, såvitt det rör organisatoriska förändringar i kammarkollegium, utgör frågan om förenkling av sättet för ärendenas avgörande.

Detta avgörande träffas för närvarande *antingen* i plenum av generaldirektören och ledamöterna gemensamt *eller* på särskilda divisioner, bestående av generaldirektören och två ledamöter eller av tre ledamöter, bland vilka den äldste är ordförande, *eller ock* av generaldirektören i närvaro av en ledamot.

I plenum avgöras enligt § 12 i instruktionen för kammarkollegiet huvudsakligen ärenden angående utfärdande, förklaring, ändring eller upphävande av författningar, allmänna föreskrifter, som det tillkommer kollegium att utfärda; rikets regalier och dyrbarheter; verkets organisation och arbetsordning; personal- och ekonomiärenden; samt annan fråga, som generaldirektören finner lämpligen böra avgöras i plenum.

På division skola enligt § 13 i instruktionen, i den mån icke enligt nyss anförda stadgande avgörandet bör äga rum i plenum, avgöras ärenden, som angå Eders Kungl. Maj:ts brev eller remiss, framställning eller utlåtande till Eders Kungl. Maj:t (dock icke i anledning av besvär över generaldirektörens beslut); besvär, som hos kollegium anföras över myndigheters beslut; vissa uppräknade grupper av ärenden, som kollegium äger pröva och avgöra; annan fråga, vilken generaldirektören finner skäl göra till föremål för samfällt yttrande.

Av generaldirektören avgöres, enligt § 14 i instruktionen, i närvaro av den ledamot, till vars rotel ärendet hör, annat ärende än de i §§ 12 och 13 avsedda.

Jämföres uppräknningen i §§ 12 och 13 av ärenden, vilka handläggas i plenum eller på division, med stadgandena i §§ 2—5 i instruktionen, framgår, att endast i ett fåtal av hithörande ärendesgrupper beslutanderätten förbehållits generaldirektören ensam. Den enda av berörda ärendesgrupper, som ur arbetssynpunkt äger någon praktisk betydelse, torde, såsom i statsrådsprotokollet framhållits, vara ärenden angående fastställande av det i 19 § 4:o i lagen den 9 december 1910 om reglering av prästerskapets avlöning omförmälda skogsmedelsbeloppet.

I överensstämmelse med vad besparingssakkunniga förordat, innebär Eders Kungl. Maj:ts förslag, att den kollegiala förvaltningsformen inskränkes och att ämbetsverkets chef blir ensam beslutande i huvudparten av de på kollegium ankommande ärenden.

Såsom av redogörelsen i ärendet framgår, hava besparingssakkunniga för sin del upptagit det av 1902 års löneredgeringskommitté på sin tid framställda förslaget härutinnan, vilket förslag innebar,

att, med undantag för nedan angivna ärenden, den kollegiala formen för ärendenas handläggning i kammarkollegium måtte upphöra och beslutanderätten överlämnas åt verkets chef; dock med skyldighet för föredragande ledamoten att, om hans åsikt icke överensstämde med det av chefen fattade beslutet, låta till protokoll anteckna sin skiljaktiga mening;

att av kollegium samfällt skulle behandlas och avgöras ärenden, som anginge: verkets organisation; nya författningars utfärdande eller redan befintligas förklarande, ändring eller upphävande; allmänna föreskrifter, som det tillkomme kollegium att utfärda; besvär, som hos kollegium anfördes över underordnade myndigheters beslut; befordringar, undantagandes sådan, som avsåge återbesättande av ledig kammarrådsbefattning; extra ordinarie tjänstemäns och vaktbetjäntes antagande; bestämmande av arvoden åt amanuenser ävensom av gottgörelse åt andra extra ordinarie tjänstemän och tillfälliga biträden samt åt extra ordinarie vaktbetjante; avsked, tjänstebetyg, förordnanden ävensom tjänstledighet, med undantag av semester; tjänstemäns och betjäntes fel och försummelser i tjänsten; rikets regalier och dyrbarheter; samt andra frågor, vilka kollegii chef funne skäl att göra till föremål för samfällt avgörande; och

att i behandlingen och avgörandet av dessa ärenden skulle deltaga chefen samt föredraganden och minst en av de övriga ledamöterna.

I ett hänseende hava besparingssakkunniga ansett en ytterligare förenkling kunna ifrågakomma. Enligt besparingssakkunnigas mening böra nämligen de löpande, mindre betydelsefulla personalfrågorna, såsom angående kortare tjänstledigheter och förordnanden under dylika ledigheter — liksom löpande ärenden rörande verkets ekonomi — överlämnas till avgörande av chefen i närvaro av föredraganden.

De skäl, som i allmänhet kunna anföras för och emot det kollegiala behandlingssättet i jämförelse med den form för ärendenas behandling, enligt vilka dessa, åtminstone i flertalet fall, avgöras av en ensam beslutande chef, hava vid skilda tillfällen — då frågor förelegat om omreglering av andra ämbetsverk — framhållits och debatterats och framgå för övrigt av statsrådsprotokollet. Riksdagen har därför ansett det icke vara nödigt att i förevarande sammanhang närmare ingå på detta spörsmål.

Då riksdagen nu haft att i det fall, varom fråga är, taga ståndpunkt till de skäl, som å ena sidan framförts till stöd för Eders Kungl. Maj:ts förslag i fråga om förändrad ordning beträffande sättet för ärendenas avgörande hos kammarkollegium och å andra sidan åberopats för ett bibehållande i huvudsak av nu gällande ordning i detta hänseende, har riksdagen efter ingående övertvägande funnit sig böra i princip icke motsätta sig, att i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag den kollegiala handläggningen begränsas. Enligt

riksdagens uppfattning torde emellertid vissa av de ärenden, i vilka beslutanderätten ansetts böra överlämnas åt ämbetsverkets chef, med hänsyn till ärendenas egenartade beskaffenhet samt deras såväl allmänna som ock för enskilda och korporationer stora reella betydelse alltjämt böra bibehållas vid kollegial handläggning. Så är till en början enligt riksdagens förmenande förhållandet med ärenden angående ändring i landets kommunala och ekklesiastika indelning samt ärenden, vari det på grund av remiss eller eljest ankommer på kollegiet att avgiva utlåtande till Eders Kungl. Maj:t eller domstol, med undantag *dels* för ärenden angående boställhavares utbyte av husbehovsved mot ersättning i penningar, angående ersättning till boställsarrendator för skatt, som denne erlagt för i arrendet ej ingående skogsmark, samt angående framdragande av elektrisk ledning över boställsmark, ävensom andra dylika partiella nyttjanderätter av mindre betydelse, *dels ock* andra av Eders Kungl. Maj:t efter kollegiets hörande bestämda grupper av ärenden, som regelmässigt äro av mindre räckvidd och enkel beskaffenhet samt förekomma i relativt stort antal, vilka samtliga synas böra avgöras av chefen i närvaro av föredraganden. Då fråga är om avgivande av utlåtande i anledning av besvär över beslut, som enligt § 14 i nu gällande instruktion meddelats av generaldirektören, torde ock, såsom nu är fallet, beslutanderätten alltjämt böra förbehållas generaldirektören. Besvärsmål torde däremot självfallet böra vara föremål för kollegial handläggning.

Kollegial handläggning synes riksdagen ytterligare böra förekomma beträffande vissa ärenden, hänförande sig till äldre under avveckling stående bestämmelser om rättsförhållanden. Riksdagen åsyftar härvid ärenden angående hemmans rätta mantal; hemmans eller lägenhets indelning till lotsning, lotshemmans utbyte, förmåner och friheter samt skyldigheter; förmåner, rättigheter eller skyldigheter i övrigt, som åtfölja hemman, jord eller lägenhet på grund av dess särskilda natur och egenskap, där frågan icke är av beskaffenhet att böra i annan ordning behandlas, samt ärenden angående skattläggning, där ej sådant äger rum i sammanhang med avvittring.

Till nämnda grupp av ärenden, som hänföra sig till äldre, under avveckling stående bestämmelser om rättsförhållanden, synes ock riksdagen böra räknas ärenden angående förvärv åt eller avhändande från staten eller allmän inrättning av äganderätt till fast egendom, vilka avse beviljande och avslutande av skatteköp om hemman eller lägenhet, som må av kollegiet till skatte försäljas, prövning och avgörande huruvida och med vad villkor försäljning under skattemannarätt av Danviks hospital tillhörigt hemman eller lägenhet må äga rum samt fastställande av skatteköpeskilling för hemman eller lägenhet, varom Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande äger avsluta skatteköp.

I anledning av det av besparingssakkunniga gjorda uttalandet, att den nuvarande formen för plenibehandling, enligt vilken samtliga ledamöter skola deltaga i avgörandet, icke bör stadgas såsom obligatorisk för viss

eller vissa ärendesgrupper, får riksdagen slutligen i detta sammanhang såsom sin mening framhålla, att, därest vid företagande av visst ärende till avgörande av chefen i närvaro av en ledamot eller vid kollegial handläggning i mindre plenum skulle visa sig, att chefen eller i sistnämnda fall majoriteten finner ärendet böra avgöras på sätt, som innebär frångående av tidigare intagen ståndpunkt, ärendet torde böra hänskjutas till plenum.

Riksdagen har härefter till behandling förehaft frågan om indragning av vissa befattningar hos kollegium samt de i samband därmed stående frågorna *dels* om utbyte av en förste arkivariefattning mot en notarietjänst och av en nu till 21:a lönegraden hänförd registratorsbefattning mot en likabemörd befattning i 14:e lönegraden, *dels* om uppförande å ordinarie stat av en ny notarietjänst, *dels ock* om sänkning av andra advokatfiskalstjänsten från 27:e till 26:e lönegraden.

Beträffande frågan om indragning av vissa befattningar hos kollegium innebär Eders Kungl. Maj:ts förslag, vad angår kollegii ordinarie stat, att en nu vakant kammarrådstjänst skulle från och med nästkommande budgetårs ingång avföras ur staten samt att befattningen såsom förste arkivarie för lantmäteriförrättningar skulle uppföras å övergångsstat för att vid inträffande ledighet å befattningen indragas. Vidare skulle samtliga de från kollegii extra anslag avlönade befattningarna — ett extra kammarråd, en extra advokatfiskal, en extra sekreterare och ett extra kontorsbiträde — indragas med utgången av innevarande budgetår.

I motionen I: 283 har hemställts, att någon minskning i det nuvarande antalet ordinarie kammarrådsbefattningar icke måtte äga rum, och i motionen II: 426 har yrkats, att riksdagen måtte bevilja de medel å ordinarie och extra stat, som skulle erfordras för uppehållande av kammarkollegii verksamhet i enlighet med den av kammarrådet von Otter vid kammarkollegii utlåtande fogade reservationen.¶

Då riksdagen haft att taga ställning till nu berörda spörsmål, har riksdagen, vad först angår frågan om indragning av de hertill föreslagna befattningarna, vid bortseende från den av riksdagen ovan ifrågasatta utsträckta omfattningen av kollegial handläggning beträffande vissa ärenden, ansett skäl icke föreligga för ett frångående av Eders Kungl. Maj:ts, av besparingssakkunniga förordade och av kammarkollegium tillstyrkta förslag härutinnan. Men även med hänsyn tagen till vad riksdagen uttalat i fråga om den kollegiala handläggningen, har riksdagen, särskilt i betraktande av den föredragnings-skyldighet, som enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle komma att påvila sekreterarna — en föredragnings-skyldighet, som står i överensstämmelse med de krav, som ansetts böra uppställas för sekreterarnas placering i 26:e lönegraden — funnit tillräckliga skäl icke föreligga för ändring av det förslag, Eders Kungl. Maj:t framlagt. I varje fall synes riksdagen försiktigheten bjuda, att, innan erfarenhet vunnits om verkningarna av de i skilda hänseenden ifrågasatta åtgärderna i förenklade riktning med avseende å kammarkollegii arbetssätt, någon ändring i den personaluppsättning, Eders Kungl.

Maj:t ansett till fyllest för arbetets bedrivande i ämbetsverket, icke bör komma ifråga.

Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag om utbyte dels av en förste arkivariebefattning mot en notarietjänst och dels av den nu till 21:a lönegraden hänfödda registratorsbefattningen mot en likabenämnd befattning i 14:e lönegraden har riksdagen icke haft något att erinra mot förslagen härutinnan. Riksdagen har även ansett sig böra medgiva uppförande å ordinarie stat av ytterligare en notarietjänst, och då den föreslagna nedflyttningen i lönegrad av andre advokatfiskalstjänsten syntes riksdagen motiverad, har riksdagen ock i detta hänseende anslutit sig till Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen har sålunda i fråga om kollegii personalsammansättning till alla delar godkänt vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit.

Vad slutligen angår de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna övergångsanordningarna till den nya staten, de framlagda förslagen till stater för kammarkollegium och anslagsberäkningarna, hava dessa förslag icke givit riksdagen anledning till erinran.

På grund av vad sålunda anförts och då riksdagen i övrigt ej haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen

dels beslutat, att antalet ordinarie befattningar i kammarkollegium skall från och med den 1 juli 1929 vara bestämt på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
1 generaldirektör	A 3
4 kammarråd	B 30
1 förste advokatfiskal	B 28
1 andre advokatfiskal	B 27
2 förste arkivarier	B 26
5 sekreterare	B 26
2 fiskaler	B 21
5 notarier	B 21
1 registrator	B 14
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
3 expeditionsvakter	B 5
7 kontorsbiträden	B 4;

Anm. Andre advokatfiskalstjänsten, lönegrad B 27, skall vid inträffande ledighet nedflyttas i lönegraden B 26.

dels beslutat, att å övergångsstat för kammarkollegium skall från och med den 1 juli 1929 uppföras en befattning som förste arkivarie för lantmäteritredningar i lönegraden B 26;

dels godkänt följande stater för kammarkollegium, att tillämpas från och med den 1 juli 1929:

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	242,500
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag	»	35,100
	Summa kronor	277,600.

B. Övergångsstat.

Avlöning, förslagsanslag.....	kronor	9,500;
<i>dels ock</i> minskat det ordinarie förslagsanslaget till kammarkollegium, nu 302,100 kronor, med 15,000 kronor till 287,100 kronor.		

Stockholm den 14 maj 1929.

Med undersåtlig vördnad.